Latvijas un Lietuvas apvienošanās Baltijas lašu un zandartu audzēšanas metožu pilnveidošanai, lai iegūtu ilgtspējīgākas, izturīgākas un veselīgākas zivju populācijas - SPPwelfare

Lasis un zandarts ir tīru ūdeņu simbols, Latvijas un Lietuvas lepnums, kuru jācenšas saglabāt ciešā sadarbībā starp valstīm, lai šo zivju krājumi būtu zivsaimnieciski nozīmīgā stāvoklī, kas pozitīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību.

Projekta **SPPwelfare** rezultātā būs ne tikai stiprināta uzsāktā institūta "BIOR" (Latvija) un Zivsaimniecības dienesta (Lietuva) sadarbība, bet arī panākti būtiski uzlabojumi lašu un zandartu pavairošanā un audzēšanā, nodrošināta kopīgu, vienotu risinājumu pielietošana kvalitatīvākai un ilgtspējīgākai dabisko zivju resursu atražošanai Nemūnas, Ventas upju baseinos un citās ūdenstilpēs, ka samazināta antropogēnā ietekme uz vidi.

Zivju resursu atražošanā svarīgi aspekti ir ilgtspējīgas, izturīgas un veselīgas zivju populācijas uzturēšana, ko ir iespējams panākt, uzlabojot esošās zivju pavairošanas un audzēšanas metodes, iegūstot jaunas zināšanas un pieredzi, kā arī ievērojot augstākās labturības un biodrošības prasības zivju audzētavās. Tieši uz šīs nostājas un mērķu pamata ir uzsākta Pārtikas drošības,

dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" un Lietuvas Republikas Lauksaimniecības ministrijas Zivsaimniecības dienesta sadarbība projektā, kura gaitā notiks vērtīga zināšanu pārnese starp institūcijām zandartu mākslīgās pavairošanas un lašu resursu atražošanas jomā, tiks kopīgi izstrādātas biodrošības vadlīnijas zivju audzētavām un izveidots Zivju veselības indeksa modelis kā lietderīgs informācijas avots precīzākai un vienotai lašu mazuļu veselības stāvokļa noteikšanai. Papildus tiks veikti vairāki pētījumi, lai noteiktu probiotiku ietekmi uz zandartu un lašu mazuļu veselību. Kopā ar iepriekš minētiem uzlabojumiem tas palīdzēs samazināt arī negatīvo ietekmi uz vidi, ko izraisa antibiotiku pielietošana zivju audzētavās slimību uzliesmojumu laikā.

Institūta BIOR zivju audzētavas Pelči audzēšanas līnijas.

Projekta gaitā būs stiprināta divu institūciju - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" un Lietuvas Republikas Lauksaimniecības ministrijas Zivsaimniecības dienesta – sadarbība zivju audzēšanā un zivju resursu atražošanā, kopīgi veicot sekojošas aktivitātes:

- zināšanu pārnese lašu krājumu papildināšanas un zandartu mākslīgās pavairošanas jautājumos, kas iekļauj arī praktisko metožu apgūšanu un aprobāciju;
- probiotiku efektivitātes pētījumu veikšana, lai noteiktu to ietekmi uz lašu un zandartu augšanu un izdzīvotību, lai stimulētu pāreju uz ilgtspējīgāku metodi zivju slimību kontrolei un profilaksei;
- kopīga Zivju veselības indeksa modeļa (angļ. FHIM, Fish Health Index Model) izstrāde lašiem vienotai un efektīvai izlaižamo zivju mazuļu kvalitātes un iespējamo audzēšanas procesā radušos problēmu noteikšanai;
- biodrošības vadlīniju izstrāde, balstoties uz lašu un zandartu audzēšanas specifiku, labturības principiem un projekta gaidā noteiktajām uzlabošanas iespējām.

Lašu mazuļi BIOR zivju audzētavā.

Notiks svarīga iegūtās informācijas apmaiņa, rīkojot tikšanās, seminārus un konferenci projekta ietvaros un informējot plašu sabiedrības loku: akvakultūras speciālistus un pētniekus no Latvijas, Lietuvas, Polijas un Igaunijas, Ministriju un citu institūciju pārstāvjus, zivju audzētājus un jebkurus interesentus.

Biodrošības vadlīnijas, uzlabotā audzēšanas metodika un cita informācija būs tiešā veidā lietderīga jebkuram zivju audzētājam, akvakultūras ekspertam un nozarei kopumā, paātrinot jaunāko tehnoloģiju ieviešanu un ierosinot jaunu, perspektīvu un vērtīgu zivju sugu audzēšanu.

Savukārt projekta rezultātā iegūtās ilgtspējīgākas un veselīgākas zivju populācijas un uzlabotā zivju labturība audzētavās pozitīvi ietekmēs ne tikai ekosistēmas, bet arī pašu cilvēka labklājību, jo lasis un zandarts ir vienas no vērtīgākajām zivju sugām.

Kāpēc arī biodrošība un zivju labturība audzētavās būtu svarīga cilvēkam?

Zivju labturība ietekmē apkārtējo vidi un rezultātā, nenoliedzami, arī cilvēku. Augsta labturība un biodrošība zivju audzētavās ir pareizais virziens akvakultūras nozares, vides un sabiedrības labā, jo:

1. Veiksmīgs bizness – augsto prasību ievērošana veicina ražošanas efektivitāti, uzņēmuma stabilitāti un darbinieku apmierinātību.

2. Veselīga sabiedrība – labturības un biodrošības principu ievērošana palīdz veidot veselīgāku sabiedrību, uzlabojot pārtikas drošības standartus un minimizējot negatīvo ietekmi uz vidi.

3. Ilgtspējīga vide, ar kuru visi dzīvojam ciešā kontaktā - augstāka labturība un biodrošība nodrošina vietējo ekosistēmu, floras un faunas saglabāšanu.

4. Uzlabota dzīves vide zivīm un drošāka darba vieta audzētājam – pasaulē katru gadu tiek izaudzētas apmēram 73–180 miljardi zivju - tie ir visvairāk audzētie mugurkaulnieki pasaulē.

Augstāka zivju labturība nozīmē labāku dzīvi dzīves miljardiem zivju, gan audzētavās, gan dabā, savukārt biodrošības prasību ievērošana palīdz saglabāt arī zivju audzētāju veselību.

> **Mūsu novēlējums Latvijai, gaidot un svinot 20 gadus kopš iestāšanās Eiropas Savienībā un NATO: uzlabot labturību, produktivitāti un efektivitāti akvakultūras uzņēmumos, jo labturības standartu uzlabošana ne tikai apliecina līderību nozarē, bet arī veicina labklājību kā prioritāti, un akvakultūras nozares rentabilitāte un ilgtspēja ir cieši saistīta ar labturības vērtību pievienošanu zivju produktiem. Papildus novēlam Latvijai saglabāt laša populāciju labā stāvokli, lai ik gadu šīs zivis atgrieztos Latvijas upēs kā apliecinājums veiksmīgai cīņai pret ekosistēmas izmaiņām un dzīvotņu sarukšanu.**

> **Mēs novēlam Latvijai turpināt savu izaugsmes un attīstības ceļu, stiprinot sadarbību ar mūsu partneriem Eiropā un pasaulē. Lai nākotnē mēs turpinām veidot mūsu valsti par vēl labāku un drošāku vietu visiem Latvijas iedzīvotājiem.**

Šis projekts ir ļoti iedvesmojošs un daudzpusīgs. Izveidotā sadarbība starp Latviju un Lietuvu ir būtiska, lai veicinātu ilgtspējīgu kopīgu zivju resursu pārvaldību un aizsargātu bioloģisko daudzveidību.

Turklāt, šāds projekts var kalpot par piemēru citām valstīm un institūcijām, kas arī cenšas uzlabot savu zivsaimniecības nozari un aizsargāt vietējos zivju krājumus. Tādējādi, tas var radīt pozitīvas pārmaiņas ne tikai Latvijas un Lietuvas zivsaimniecības nozarē, bet arī plašākā starptautiskā kontekstā un zinātnē kopumā.

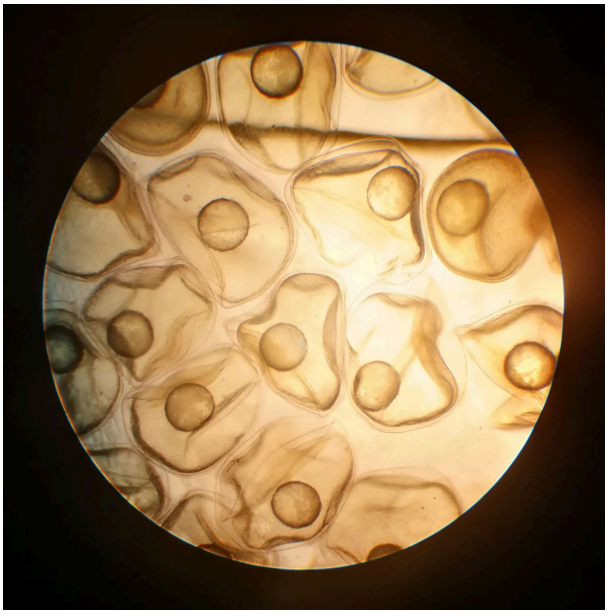

Kreisajā pusē: Jaunizšķīlušies lašu kāpuri kas tiks audzēti līdz smolta izmēram izlaišanai Latvijas upēs.

Labajā pusē: Zandartu ikru kvalitātes noteikšana mākslīgās pavairošanas laikā.

Vadošais partneris: Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"

Sadarbības partneris: Lietuvas Republikas Lauksaimniecības ministrijas Zivsaimniecības dienests

Informāciju sagatavoja: Santa Purviņa un Žanna Bertaite.